

บทที่ 2

การเผยแพร่อารยธรรมอินเดียและจีน

เข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่จะรับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย ทางด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นพื้นฐานทางการเมืองการปกครองของประเทศนั้น โดยผสมผสานกับ อารยธรรมดั้งเดิมของคนที่อยู่แล้ว การรับอารยธรรมอินเดียของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้ มีทั้งทางด้านการปกครอง ปรัชญาความเชื่อ ศาสนาและภาษา ซึ่งหลักฐานการติดต่อระหว่างเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้กับอินเดียได้เริ่มปรากฏขึ้นในระยะศตวรรษที่ 1 หลักฐานเหล่านี้คือ

1. หลักฐานจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เอง จารึกเกี่ยวกับอาณาจักรฟูนันและในแหลม มาลายู ซึ่งเขียนเป็นภาษาสันสกฤต

2. หลักฐานจากโรมัน เนื่องจากนักภูมิศาสตร์ชาวโรมัน Ptolemy ได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในหนังสือ Geographia และแสดงแผนที่ชายฝั่งผืนแผ่นดินใหญ่ และ หมู่เกาะในบริเวณคาบสมุทรมลายู ซึ่งเขาได้เรียกว่าคาบสมุทรทอง และได้พูดถึงเมืองท่าค้าขายที่อยู่ในแถบนี้ อย่างไรก็ตามเมืองต่าง ๆ ที่ Ptolemy อย่งถึงส่วนมากยังตีความไม่ได้ว่าเป็นเมืองใดในปัจจุบัน แต่เชื่อว่าคงมีอยู่จริง (เช่นเมือง Kattingara มาตีความในตอนหลังว่าเป็นเมืองท่าของฟูนัน ซึ่งเรียกว่าเมื่อ Oc-Eo) นอกจากนี้เรื่องราวที่ Ptolemy เขียนแล้วก็มีหลักฐานทางโบราณคดี การขุดพบตะเกียงโรมันในประเทศไทย เครื่องแก้วและลูกปัด แสดงให้เห็นถึงการติดต่อค้าขายระหว่างเมดิเตอร์เรเนียน ตะวันออกกลาง อินเดียมาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศจีน ซึ่งในวัฒนธรรม คองซอนที่ขุดพบก็มีอิทธิพลของยุโรปปนอยู่

3. หลักฐานจากอินเดีย คือวรรณคดีของอินเดียที่ได้พูดถึงดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ

- (1) มหากาพย์รามายณะ (Ramayama) ได้พูดถึง Suvarnadvipa และ Yava-dvipa, คำว่า dvipa ในภาษาสันสกฤตหมายถึงดินแดนที่มีน้ำกระหนาบอยู่ 2 ด้านคือ คาบสมุทรหรือเกาะ และคำว่า สุวรรณ (Suvarna) หมายถึงทอง และ Yava หมายถึงข้าว คือทวีปที่อุดมสมบูรณ์นั่นเอง

- (2) คัมภีร์อรรถศาสตร์ ของพราหมณ์โกณฑัญญะ มีเรื่องราวของการอพยพของ

ชาวอินเดียในระยะก่อน ค.ศ.เข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(3) ชาวก เรือราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา และการเดินเรือมาสุวรรณภูมิ

(4) คัมภีร์ปุราณะ (Puranas) คัมภีร์ของพวกพราหมณ์ได้พูดถึง Malayadvipa และ Yava-dvipa ซึ่งตามหลักความจริงแล้วสถานที่หนึ่งอาจมีหลายชื่อและไม่จำเป็นจะต้องหมายถึงดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้ แต่ในที่นี้เรามั่นใจได้ว่าคาบสมุทรทองที่พูดถึงจะต้องเป็นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แน่ เพราะเวลานั้นพวกพ่อค้าอินเดียพากันสนใจที่จะมาค้าขายในดินแดนนี้ตลอดจนต้องการทองคำและสิบกกลับประเทศตน คำว่า Malaya-dvipa นี้ ได้มีผู้แปลไว้ว่า คือ สุมาตรา และ Yava-dvipa นั้นคือเกาะชวา¹

(5) จารึกของพระเจ้าอโศกได้พูดถึงการส่งสมณทูตมายังดินแดนสุวรรณภูมิ

4. หลักฐานของจีน มีหลักฐานเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ 3 B.C. สมัยราชวงศ์ฮั่น ได้พูดถึงการติดต่อค้าขาย ไม่ได้พูดถึงการติดต่อกับอินเดีย เรื่องราวเกี่ยวกับอาณาจักรฟูนัน เพราะจีนเริ่มติดต่อกับฟูนันในระยะ 3 A.D. (ซึ่งฟูนันตั้งขึ้นราว 1 A.D.) พูดถึงอาณาจักรจัมปา (Champa) ว่าตั้งขึ้นในศตวรรษที่ 2 และ อาณาจักรอินเดียในแหลมมาลายู

จากหลักฐานต่าง ๆ ดังกล่าวนี้ทำให้นักประวัติศาสตร์ได้สันนิษฐานว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการติดต่อกับอินเดียตั้งแต่ก่อน ค.ศ.และมีการติดต่อกันมากในระยะคริสตวรรษที่ 1 แต่มารับอารยธรรมอินเดียภายหลัง ซึ่งพบโบราณวัตถุ ซึ่งมีอายุในคริสตวรรษที่ 4, 5 แสดงให้เห็นว่าการติดต่อกับอินเดีย ซึ่งในระยะเวลา 1300 ปี อารยธรรมจึงเจริญขึ้น และนักประวัติศาสตร์ได้พากันสันนิษฐานว่า ใครกันแน่ที่เป็นผู้นำเอาอารยธรรมอินเดียเข้ามาเผยแพร่และมีการตั้งสมมุติฐานขึ้น 3 สมมุติฐานด้วยกันคือ

1. สมมุติฐานกษัตริย์ (Kasatriya Hypothesis) ผู้ที่เสนอคือ ศาสตราจารย์ C. C Berg เชื่อว่านักรบชาวอินเดียเป็นผู้เผยแพร่อารยธรรมเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น คือการที่พระเจ้าอโศกทำสงครามขยายอำนาจไปที่ชาวกลิงราชภูร์ แคว้นโอริสสา และฆ่าคนตายเป็นจำนวนมาก ทำให้พวกกลิงราชภูร์หลบหนีภัยเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งอาณานิคมขึ้น นอกจากนั้นก็มีการรุกรานของพวกกุษาณะ (พวกเร่ร่อนจากจีน) เข้ามารุกรานอินเดียจนตั้งราชวงศ์ขึ้นปกครองประเทศ พวกนักรบอินเดียจึงหลบหนีออกนอกประเทศเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เข้ามาแต่งงานกับคนพื้นเมืองและเผยแพร่วัฒนธรรม

¹ Hall D.G.E. A History of southeast Asia (New york : St Martin's press, 1966) P. 13

2. สมมุติฐานพ้อค้ำ (Vaisya-Hypothesis) เป็นผู้เสนอคือ ศาสตราจารย์ N.J Krom เชื่อว่าการเผยแพร่อารยธรรมอินเดียเกิดขึ้นในยุคสงบ โดยพวกพ้อค้ำชาวอินเดียที่เข้ามาค้าขาย และแต่งงานกับคนพื้นเมือง ตั้งถิ่นฐานขึ้น และเผยแพร่วัฒนธรรมอินเดียออกไป ผู้ที่สนับสนุนทฤษฎีนี้คือ ศาสตราจารย์ George Coedes ได้บอกว่าเวลาที่พ้อค้ำอินเดียเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะ

1. ความต้องการทองคำจากดินแดนสุวรรณภูมิ
2. ความรู้ในการเดินเรือมีมากขึ้น โดยอาศัยลมมรสุม
3. พวกพ้อค้ำอินเดียเหล่านี้เป็นพวกที่นับถือพุทธศาสนาไม่เชื่อในเรื่องระบบ

วรรณะ ซึ่งถ้าเป็นพวกฮินดูแล้วละก็อาจจะกลัวระบบวรรณะของตนแปลกเปื้อน จึงไม่กล้าเดินทางไปไหน

3. สมมุติฐานพราหมณ์หรือพระ (Brahm Hypothesis) โดย F.D.K. Bosch ได้วิจารณ์สมมุติฐานกษัตริย์ว่า¹

(1) ถ้านักรบหรือวรรณะกษัตริย์เข้าเผยแพร่อารยธรรมอินเดีย โดยการรุกราน และจับจองอาณานิคม จะต้องมีการ์กของอินเดียและคนพื้นเมือง ซึ่งไม่มีหลักฐานชาติใดพูดถึงการจับจองอาณานิคมของอินเดียเลย

(2) ไม่ปรากฏมีพวกถูกครึ่งลูกผสม อินเดียมาเลย ถ้าหากมีการอพยพเข้ามาจับจองอาณานิคมของพวกนักรบของอินเดียเลย

(3) ทางด้านภาษา ปรากฏว่าคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ภาษาอินโดนีเซียขีมาใช้นั้น เป็นภาษาสันสกฤตชั้นสูงโดยแท้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำภาษาสันสกฤตจะต้องมาจากกลุ่มชนที่มีความรู้คือ พวกรามณ์ ถ้าเป็นพวกอพยพจะใช้ภาษาคราเวเดียน หรือภาษาอารยัน

(4) ทางด้านโครงสร้างทางสังคม แม้จะลอกเลียนแบบอินเดีย เช่น อินโดนีเซีย แต่ก็ไม่ได้รับเอาระบบวรรณะเข้ามาเช่น สังคมของฮินดู ยังคงมีความเท่าเทียมกัน

(5) ทางด้านศิลปะ แม้จะมีลักษณะของอินเดีย แต่ก็ยังมีลักษณะเฉพาะของพี้อเมืองที่สร้างโดยชาวพื้นเมืองเอง โดยชาวอินเดียได้สร้าง เช่น เจดีย์ในภาคกลางของชวา ส่วนสมมุติฐานพ้อค้ำ Bosch ได้วิจารณ์ว่า

- (1) ถ้าพ้อค้ำเป็นผู้เผยแพร่อารยธรรมอินเดีย ศูนย์กลางของอารยธรรม

---

¹Hall D.G.E. P. 19

ฮินดู ควรอยู่ชายฝั่งทะเล ไม่ใช่อยู่ลึกห่างจากฝั่งมาก เช่น เจดีย์ ในภาคกลางของชาว คือ Kadu และ Prambanan

(2) พวกพ่อค้าจะไม่เชื่อวชาอยู่ในอารยธรรมชั้นสูง จะชำนาญเฉพาะทางด้านการค้าเท่านั้น เรื่องนี้ J.C Van Leur ก็ได้สนับสนุนว่า พวกพ่อค้าและพวกเดินเรือส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นต่ำซึ่งไม่ค่อยรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีในราชสำนักและพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้ง Bosch ทั้ง Van Leur เชื่อว่าผู้ที่ถ่ายทอดอารยธรรมอินเดียให้กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือพวกที่มีความรู้คือพวกพราหมณ์หรือพระ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมอินเดียที่มีอิทธิพลต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะเป็นวัฒนธรรมชั้นสูง

ทั้งสามสมมุติฐานนี้ดูเหมือนสมมุติฐานที่สามจะน่าสนใจและน่าเป็นไปได้มากที่สุด และคงเข้ามาในราวศตวรรษที่ 1 ซึ่งเป็นระยะที่ศาสนาพุทธขยายตัว จนเกิดการออกมาเผยแพรศาสนาในต่างแดนด้วย อย่างไรก็ตามการเผยแพร่อารยธรรมอินเดียคงไม่ใช่เป็นการกระทำของพราหมณ์หรือพระที่เดินทางมาแต่ฝ่ายเดียว แต่เชื่อว่าชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เดินทางไปยังอินเดีย และนำอารยธรรมอินเดียมาเผยแพร่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้อารยธรรมเผยแพร่ได้รวดเร็วและเจริญมาก เพราะผู้เผยแพร่เป็นชนชาติเดียวกัน มีจารีตถึงกษัตริย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คืออาณาจักรศรีวิชัย ในศตวรรษที่ 9 ได้บริจาคเงินช่วยสร้างกุฏิวัดในที่มหาวิทยาลัยนาลันดา (Nalanda) ซึ่งภิกษุชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้กันมาก

ศาสตราจารย์ ม.จ. สุกัทรคิส คิสกุล ได้สรุปว่า การที่ชาวอินเดียเข้ามาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะว่า

1. มีการติดต่อค้าขายทองคำจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเดิมอินเดียซื้อจากอาณาจักรโรมัน
2. การต่อเรือของชาวอินเดียพัฒนาขึ้น
3. ชาวอินเดียรู้จักวิถีของลมมรสุมที่พัดพาเรือมาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และพัดกลับสู่อินเดีย..
4. การที่พุทธศาสนาแพร่หลาย ทำให้ชาวอินเดียไม่ต้องกังวลเรื่องระบบวรรณะอีกต่อไป และพวกพราหมณ์ซึ่งหมดความสำคัญในพิธีกรรมในราชสำนัก ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอโศก ซึ่งทรงหันไปปรับนับถือศาสนาพุทธ ทรงลดบทบาทของพวกพราหมณ์ลง ทำให้พราหมณ์ตกงานและเดินทางเข้ามาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในเวลานั้นผู้นำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับเอาพราหมณ์เข้าเป็นที่ปรึกษาเพราะพราหมณ์เป็นผู้รอบรู้ในวิชาการชั้นสูงจากอินเดีย และศิลปศาสตร์ต่าง ๆ ในการปกครอง ดังนั้นกลุ่มชนชั้นผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงหันไปปรับตัววัฒนธรรมอินเดีย เพราะ

1. การที่ชุมชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายใหญ่ขึ้น ผู้นำต้องการควบคุมประชาชนให้ได้อย่างทั่วถึง
2. หลักของระบบเทวราชาจากอินเดีย สร้างอำนาจให้ผู้นำเหนือบุคคลธรรมดา
3. ตำนานการก่อตั้งราชวงศ์ของอินเดีย ช่วยสนับสนุนอำนาจของผู้นำ ให้เป็นผู้นำโดยถูกต้อง และชอบธรรม เพื่อรักษาดินแดนไว้ให้เผ่าของตน และลูกหลานของตน

ลักษณะอารยธรรมอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเอาเข้ามา

ศาสตราจารย์ George Coedes ได้สรุปลักษณะอารยธรรมอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเข้ามามี 4 ประการที่สำคัญ คือ

1. **ทางด้านศาสนา** ประชาชนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับหลักการของศาสนาพราหมณ์และพุทธ สำหรับหลักศาสนาพราหมณ์ก็คือความเชื่อที่ว่าศูนย์กลางของจักรวาลอยู่ที่พระพรหมและมีการนับถือพระวิศณุกับพระศิวะ สำหรับหลักการของพุทธศาสนาก็คือหลักในการดำเนินชีวิต

2. ทางด้านการปกครอง

หลักเทวราชา ได้เอาแบบอย่างตามคัมภีร์ในศาสนาพราหมณ์ในลัทธิตันตระคือ กษัตริย์มิได้เป็นมนุษย์ธรรมดาหากแต่เป็นเทพเจ้าที่มาจุติในโลกมนุษย์จะปกครองได้ต้องได้รับอำนาจจากเทพเจ้าทั้งหลาย คือ พระวิศณุ พระศิวะ และพระพรหม นอกจากนั้นประชาชนธรรมดาจะมองหน้ากษัตริย์ไม่ได้ เพราะไม่ใช่บุคคลธรรมดาและหลักของเทวราชาทำให้กษัตริย์มีอำนาจมากเพราะฉะนั้นพิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์จะเน้นที่ความใหญ่โตและแสดงความศักดิ์สิทธิ์ตามไปด้วย คือการทำพิธีราชาภิเษก เช่น ในไทยและเขมร

ทางด้านกฎหมาย กฎหมายเป็นเครื่องมือสร้างอำนาจให้กับผู้นำ ซึ่งกฎหมายเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น มุ่งให้ความยุติธรรมแก่สังคม จึงต้องรับกฎหมายจากอินเดียเข้ามา ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับหลักของกฎหมายอินเดียมาเป็นแม่บทของกฎหมายตน คือ กฎหมายพระมนูธรรมศาสตร์ ตัวอย่างจากกฎหมายตราสามดวงของไทยรับเอามา เช่น ลักษณะ

ของผู้พิพากษาตุลาการมีลักษณะอย่างไร ลักษณะวิธีการวินิจฉัยคดีตามพระธรรมศาสตร์ควรจะกระทำเช่นใด

3. **ทางด้านอักษรศาสตร์** ได้แก่ ภาษาบาลี สันสกฤต และวรรณคดีที่สำคัญของอินเดีย ภาษาและวรรณคดีที่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับมาส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น ภาษาสันสกฤต เป็นภาษาชั้นสูงที่พวกพราหมณ์ใช้ และภาษาบาลีเป็นภาษาที่ใช้ทางพุทธศาสนา

สำหรับภาษาสันสกฤตได้เข้ามามีอิทธิพลมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสมัยโบราณ เช่น อาณาจักรพุนัน ได้ใช้ภาษาสันสกฤตเป็นภาษาราชการ ปัจจุบันภาษาบาลีและสันสกฤตก็ยังคงมีบทบาทอยู่

วรรณคดี วรรณคดีที่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเอามา เช่น มหาकाพย์รามยณะ ซึ่งมีอิทธิพลต่อวรรณคดีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก เพราะชาวพื้นเมืองได้ลอกเลียนแบบไป เช่น รามเกียรติ์ฉบับของไทย ของลาว และของพม่า สำหรับวรรณคดีทางด้านพุทธศาสนา ได้แก่ ชาดก และพระไตรปิฎกเป็นของนิกายหินยาน ในประเทศไทยก็ได้แปลทั้ง 3 หมวด ได้แก่ พระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม

4. **ทางด้านศิลปกรรม** เป็นศิลปกรรมทางด้านศาสนาซึ่งแบ่งได้เป็นทางด้านปฏิมากรรมของพุทธและพราหมณ์ คือการสร้างพระพุทธรูปและเทวรูป ศิลปะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเข้ามาส่วนใหญ่เป็นศิลปะของอินเดียตอนใต้ที่เรียกว่า อมราวดี

ทางด้านจิตรกรรม รับภาพเขียนที่เกี่ยวกับศาสนาและวรรณคดี เช่น จิตรกรรมฝาผนังที่วัดพระแก้วเรื่องราวเกี่ยวกับรามเกียรติ์

ทางด้านสถาปัตยกรรม ทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอิทธิพลของสถาปัตยกรรมจากอินเดียทั้งนี้สืบเนื่องมาจากศาสนาเท่านั้น

ข้อที่ควรจำ คือ ลักษณะการรับอารยธรรมอินเดียของชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นมิได้รับมาทั้งหมด หากรู้จักคัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับของเดิมที่มีอยู่และเลือกรับแต่สิ่งที่ไม่ขัดต่อความรู้สึกและความเชื่อถือของคนถึงแม้ว่าจะรับนับถือพุทธศาสนาและลัทธิพราหมณ์ แต่ยังคงมีการนับถือภูตผีปีศาจแบบเดิมปะปนอยู่ เช่น การบูชาแม่ธรณี แม่โพสพ เป็นต้น ทางด้านการปกครองเช่นกัน แม้จะรับเอาลัทธิเทวราชา เข้ามาทำให้สถาบันกษัตริย์มีอำนาจและความศักดิ์สิทธิ์แต่ก็ยังมีลักษณะการปกครองแบบเดมแทรกอยูอน เคเกลลักษณะการปกครองแบบพอกบลูก และขงอนุญาตให้ราษฎรร้องทุกข์คัดกรองร้องฎีกาได้ด้วยในอาณาจักรพุนันก็เช่นเดียวกัน แม้จะรับ

อิทธิพลของอินเดียมาแต่ประเพณีที่ยกย่องสตรีเป็นผู้นำก็ยังคงปฏิบัติอยู่ ซึ่งเป็นประเพณีที่ไม่ปรากฏในอินเดีย ระบบวรรณะก็เช่นกันเราไม่รับเพราะขัดกับความรู้สึกรักของคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สำหรับทางการใช้กฎหมาย แม้จะรับเอาหลักคติความตามพระมนุสธรรมศาสตร์ของอินเดียมาใช้เช่น ในอินโดนีเซีย แต่ก็มิใช่จะลอกเลียนแบบทุกอย่างหากแต่รู้จักเอากฎหมายอาดาต (adat) ซึ่งเป็นจารีตประเพณีพื้นเมืองเป็นหลักในการปกครองและพิพากษาคดีด้วย

ทางด้านอักษรศาสตร์ รับภาษาบาลี สันสกฤต และวรรณคดี ถ้าวรับโดยทั่วไป ภูมิภาคนี้คงจะพูดภาษาเดียวกันหมดแต่ในแต่ละประเทศมีภาษาพูดเป็นของตนเองซึ่งแตกต่างกัน แต่มีภาษาบาลีและสันสกฤตปะปนอยู่ในภาษาของแต่ละประเทศ ทางด้านวรรณคดีของภูมิภาคแถบนี้ที่รู้จักนำเอาของอินเดียมาผสมผสานกับวรรณคดีพื้นเมืองบ้านของเรา เช่น รามเกียรติ์ในแต่ละประเทศ จะแทรกลักษณะการแต่งตัว อุปนิสัยใจคอตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่แบบของคนพื้นเมืองประเทศนั้น ๆ เข้าไป

ทางด้านศิลปกรรม เห็นได้ชัดในการสร้างพระพุทธรูปในแต่ละประเทศในภูมิภาคแถบนี้มีรูปลักษณะแตกต่างกันไปไม่เหมือนกัน มีลักษณะเหมือนกับชาวพื้นเมือง เช่น พระพุทธรูปของเขมร พม่า ไทย รูปลักษณะจะไม่เหมือนกัน ส่วนการสลักภาพปูนตามฝาผนังมีเนื้อหาเป็นวรรณคดีอินเดีย แต่ลวดลายเป็นแบบพื้นเมือง เช่น ปฎิมากรรมขอมมีลักษณะแข็งกระด้างปนอำนาจชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่เคยมีในประเทศอินเดีย ทางด้านสถาปัตยกรรมเช่นกัน ลักษณะการก่อสร้างก็มีได้ลอกเลียนแบบทุกอย่าง คือลักษณะโดยทั่วไปของสถาปัตยกรรมอินเดียมีลักษณะมาจากธรรมชาติซึ่งมีภูเขาหิมาลัย ประกอบกับความเชื่อที่ว่าภูเขาหิมาลัยเป็นที่สถิตของพระผู้เป็นเจ้าเป็นศูนย์กลางของจักรวาลทำให้ลักษณะการก่อสร้างในอินเดียมีรูปร่างคล้ายภูเขา พุ่งสูงขึ้นเบื้องบน ซึ่งลักษณะการก่อสร้างแบบนี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับเอามาในสิ่งก่อสร้างทางศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เทวสถาน เช่น ในพม่า เขมร แต่ก็แทรกลักษณะของพื้นเมืองไปด้วย

การรับวัฒนธรรมจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการติดต่อกับราชสำนักจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น ดังปรากฏหลักฐานจดหมายเหตุจีน ที่กล่าวถึงอาณาจักรฟูนันเป็นอาณาจักรแรกที่ส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีนเพื่อประโยชน์ทางการค้า อาณาจักรที่ตั้งขึ้นต่อจากฟูนัน เช่น จัมปา เจนละ พุกาม ก็เช่นกัน เพื่อ

การค้าและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของอาณาจักรตน มากกว่าความเกรงกลัวจีน ทางด้านการเมือง ดังนั้นอิทธิพลของจีนจะออกมาในรูปการค้าและความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ไม่เสมอภาคกัน มากกว่าทางด้านการรับวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองของจีนเข้ามา และจีนเองก็ไม่สนใจที่จะเดินทางเข้ามาสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะ

1. จีนมีความล่าช้าด้านการเดินเรือ และพัฒนาการต่อเรือเดินทะเลขนาดใหญ่เช่นอินเดีย
2. จีนไม่สนใจการเดินทางออกนอกประเทศ เพราะจีนมีสินค้าต่าง ๆ ที่ทุกชาติต้องการเข้าไปค้าขายกับจีน และต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้จีนก่อน จีนจึงจะยอมติดต่อกับค้าขายด้วย
3. รัฐบาลจีนจะมีกฎเกณฑ์ควบคุมการเดินทางออกนอกประเทศของพ่อค้าจีน
4. ลัทธิความเชื่อถือของจีน คือลัทธิขงจื้อ มีข้อห้ามไม่ให้คนจีนเดินทาง ละทิ้งดินแดนของบรรพบุรุษของตน

5. ภาษาพูด พูดกันไม่เข้าใจ สื่อสารกันยาก ผิดกับอินเดียที่มีทั้งพระและพราหมณ์ เป็นผู้นำภาษาบาลีและสันสกฤตเข้ามาเผยแพร่ก่อน และสามารถแปลให้ชาวพื้นเมืองเข้าใจได้

6. กฎระเบียบ การทูตของจีน ทำให้ทูตต่างชาติไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีน และทูตต่างชาติเหล่านี้ก็ไม่สนใจทางด้านวัฒนธรรมประเพณีมากกว่าไปการค้าความสัมพันธ์ทางการเมืองของจีนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่เสมอภาคกัน คือ จักรพรรดิจีนจะทึกทักเอาว่าตนมีฐานะเหนือผู้ปกครองของดินแดนเหล่านี้ และจะเป็นผู้คุ้มครองบรรดาผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยที่ผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะต้องทำสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. อาณาจักรทุกอาณาจักรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถ้าต้องการให้จีนยอมรับฐานะของตนจะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการไปยังราชสำนักจีนซึ่งกำหนดส่ง 3 ปีต่อครั้ง จากหลักฐานของจีนได้จารึกว่า จักรพรรดิฮั่นตะวันออกได้รับคณะทูตในปี คศ. 132 จากประเทศ Ye-tiao ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นชื่อของ Java-dvipa และหลักฐานที่ปรากฏชัด คือ ฟูนันเป็นอาณาจักรที่เป็นผู้ริเริ่มส่งบรรณาการไปจีน

2. เวลาที่มีการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินหรือการเปลี่ยนกษัตริย์องค์ใหม่เกิดขึ้นในอาณาจักรใด ทางอาณาจักรดังกล่าวจะต้องส่งทูตไปแจ้งให้จักรพรรดิจีนที่ปักกิ่ง ทราบว่าได้มีกษัตริย์เป็นประมุขอย่างถูกต้องแล้ว จีนก็รับรองและรับรู้ด้วยการให้ตราตั้งกำชับเน้นว่ากษัตริย์แห่งอาณาจักรนั้น ๆ มีอำนาจมากก็จะแต่งตั้งโดยให้เครื่องเกียรติยศที่แสดงอำนาจมาก ถ้าเป็นกษัตริย์แห่งอาณาจักร

จักรเล็ก จีนก็จะให้ของพอประมาณ

3. เมื่อจักรพรรดิจีนสวรรคต อาณาจักรต่าง ๆ ต้องรับทราบและส่งเครื่องไปเคารพและถวายความจงรักภักดีต่อกษัตริย์องค์ใหม่

4. ถ้าเกิดกรณีพิพาทกันระหว่างอาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนจะทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาไกล่เกลี่ยวางตนเป็นกลางหรือมีหมายมาเตือนว่ามีให้รบกัน

5. อิทธิพลทางการเมืองของจีนอยู่ในขอบเขตจำกัด กล่าวคือ จีนไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของอาณาจักรต่าง ๆ อาณาจักรเหล่านี้มีสิทธิปกครองตนเองได้ จีนพอใจกับการที่ได้รับความนิยมการตามกำหนด ซึ่งจีนถือว่าเป็นเกียรติภูมิ จีนมีความรู้สึกว่าประเทศตัวมันคงเมื่อดินแดนได้อิทธิพลเหมือนรั้วป้องกันให้กับจีน

อิทธิพลของจีนทางด้านเศรษฐกิจ

1. จีนเป็นตลาดการค้าใหญ่ เป็นศูนย์กลางการค้า จีนสามารถชี้ชะตากรรมของอาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาณาจักรเหล่านี้ต้องการสินค้าจากจีน เช่น เครื่องปั้นดินเผา ผ้าไหม ฉะนั้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนจึงต้องบังคับให้ส่งบรรณาการก่อน จีนจึงจะติดต่อค้าขายด้วยเพราะฉะนั้นอาณาจักรต่าง ๆ จึงยอมส่งบรรณาการให้จีนเพราะต้องการได้รับความสะดวกในการค้ากับจีนมากกว่าที่จะแสดงว่าอยู่ใต้อำนาจของจีนอย่างแท้จริง

2. เส้นทางการค้าขายของจีนที่ค้าขายนอกประเทศมีอิทธิพลมาก กล่าวคืออาณาจักรใดตั้งอยู่ในเส้นทางการค้าของจีน อาณาจักรนั้นจะรุ่งเรืองไปด้วย เส้นทางการค้าของจีนไปเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออกกลาง พ่อค้าจีนได้เลือกเส้นทางบกผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านกลุ่มแม่น้ำโขง และอิรวะดี ผ่านอาณาจักรฟูนันทำให้อาณาจักรฟูนันเจริญรุ่งเรืองรวมทั้งอาณาจักรศรีวิชัยในเกาะสุมาตรา ซึ่งการติดต่อการค้าทางบกผ่านฟูนัน ทำให้ฟูนันเริ่มเจริญขึ้น ต่อมาเมื่อจีนเปลี่ยนเส้นทางการค้าทางบกไม่ผ่านฟูนันมาเป็นการเดินเรือเพราะเส้นทางบกถูกพวกคอนารชชนปิดกั้น ฟูนันก็เสื่อม ศรีวิชัยเจริญมาแทนที่ เพราะค้าขายกับจีนโดยตรงและเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนสินค้าจากอินเดียอาหรับและเปอร์เซีย ทำให้ศรีวิชัยเจริญ ต่อมาศรีวิชัยเสื่อมเพราะพ่อค้าจีนออกมาค้าขายนอกประเทศผ่านชวา และหมู่เกาะเครื่องเทศเพราะอยู่ใกล้จีนมากกว่า ทำให้บริเวณชวาเจริญขึ้น ส่วนศรีวิชัยเสื่อมลง

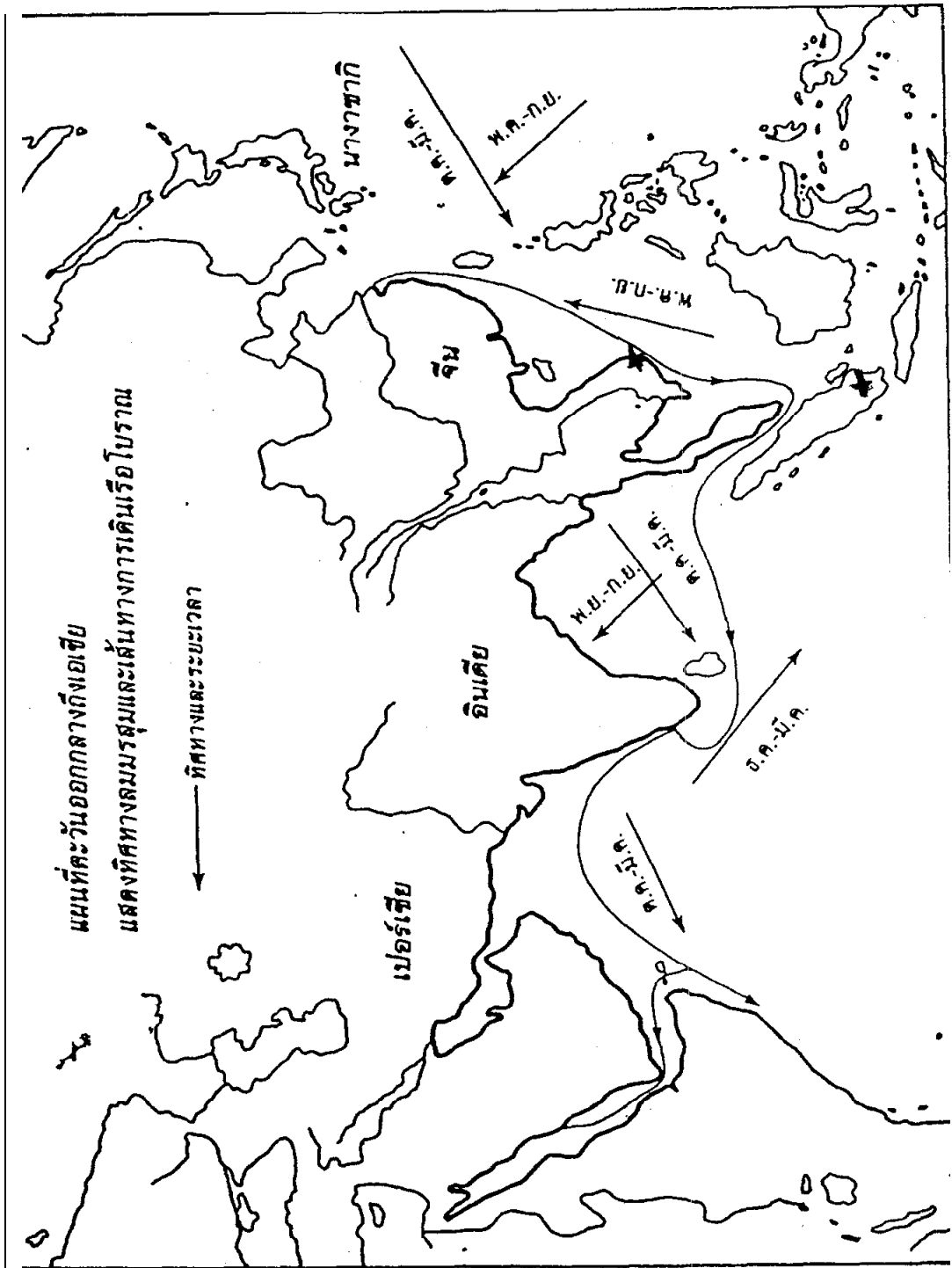
อิทธิพลของจีนทางด้านวัฒนธรรม

มีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย เมื่อเทียบกับอินเดีย วัฒนธรรมจีนจะเผยแพร่เฉพาะในดินแดนที่จีนครอบครอง คือเวียดนามอาณาจักรเขมรเท่านั้น เพราะจีนปกครองเวียดนามในฐานะประเทศราช และได้ใช้นโยบายกลืนชาติ (assimilation) กับอาณาจักรเวียดนาม แต่สำหรับอาณาจักรอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันเพียงแค่ส่งบรรณาการ โดยอิทธิพลของจีนแผ่เข้ามาในเวียดนามตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 1 โดยจีนเข้าทำการปกครองโดยตรง และถ่ายทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้เวียดนาม ดังนี้คือ

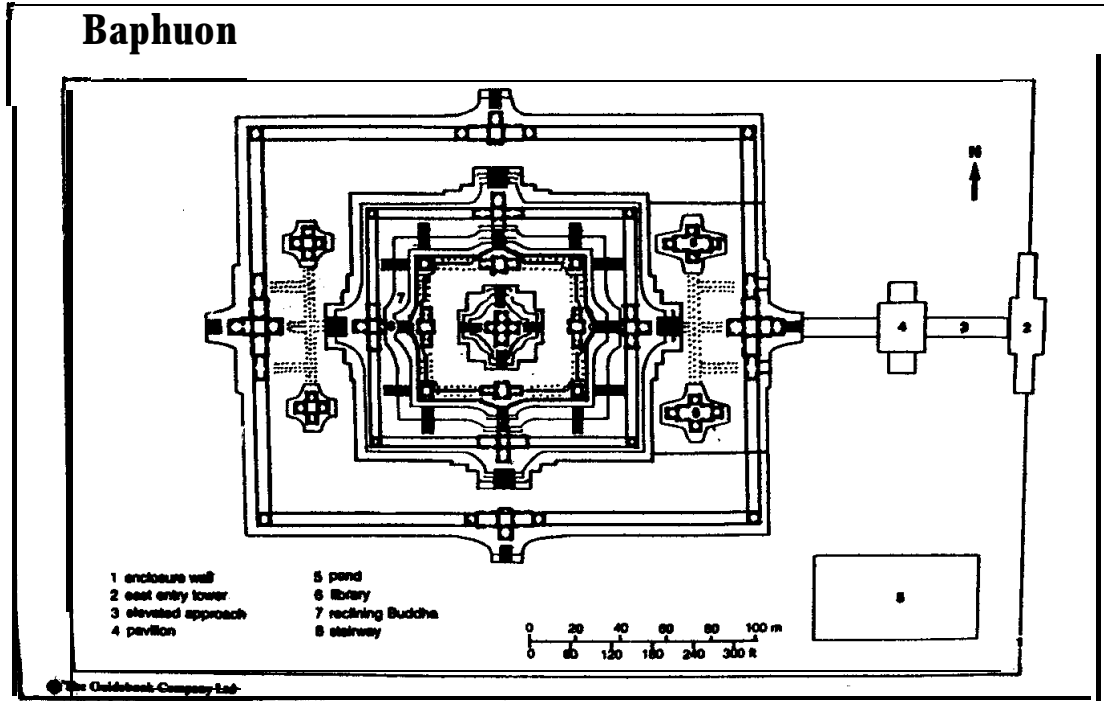
1. การปกครองแบบโอรสสวรรค์ ถือว่าผู้ปกครองเป็นผู้ได้รับอาณัติแห่งสวรรค์ให้มาปกครองมวลมนุษยชน ผู้ที่ได้รับอาณัติแห่งสวรรค์ คือ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ แก้ไขความทุกข์ยากของราษฎรจีนได้ แต่เมื่อใดที่ไร้ความสามารถ สวรรค์จะย้ายอาณัติไปยังบุคคลอื่นได้
2. การจัดระเบียบการเข้ารับราชการทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนโดยการสอบไล่เข้ารับราชการ โดยจัดระบบการสอบตั้งแต่อำเภอ และมณฑลขึ้นมา วิชาที่สอบ คือคำราชขงจื้อ สุภาษิตจีนโบราณ เป็นต้น
3. การนับถือพุทธศาสนาเถรวาท และลัทธิขงจื้อ
4. การเขียนหนังสือแบบจีน การรับวรรณคดีต่าง ๆ ของจีน
5. วัฒนธรรมการแต่งกาย การกินอยู่ ประเพณีขึ้นปีใหม่ การทำศพ การเซ่นไหว้บูชาบรรพบุรุษ

คำถามท้ายบท

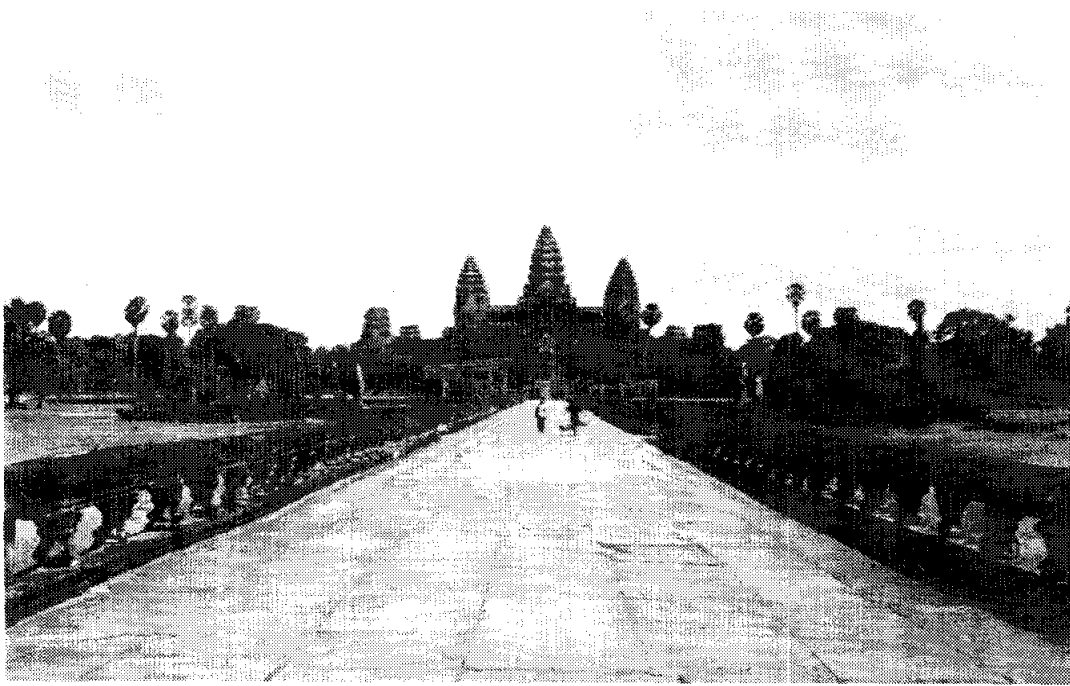
1. เพราะเหตุใดผู้นำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงรับเอาวัฒนธรรมอินเดียเข้ามา
2. วัฒนธรรมอินเดียที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้รับเข้ามา มีอะไรบ้างที่สำคัญ และมี การดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมอย่างไร
3. เพราะเหตุใดอิทธิพลทางวัฒนธรรมของจีนต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีน้อยกว่าอินเดีย
4. ลักษณะกฎหมายเดิมของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างจากอินเดียอย่างไร และกฎหมายที่รับมาจากอินเดียเรียกว่าอะไร

แผนที่แสดงเส้นทางการค้า และการเดินเรือโบราณ

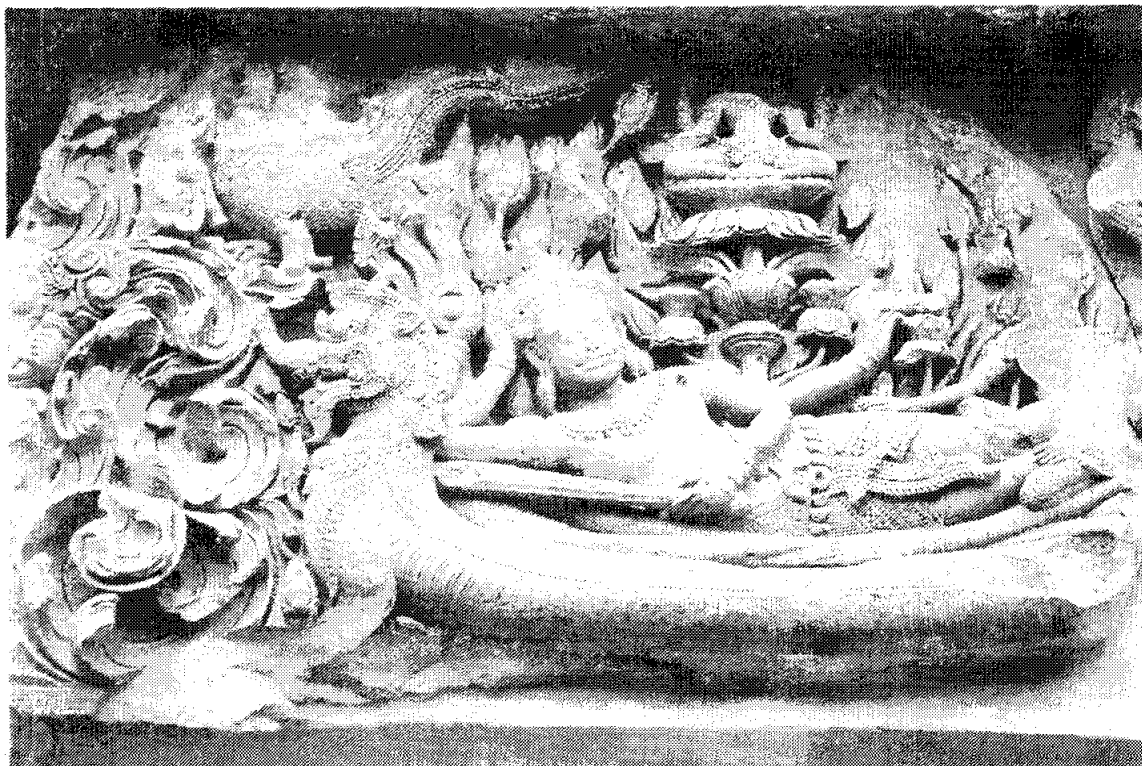

แผนผังการสร้างราชธานีเลียนแบบผังของจักรวาล

east tympanum, the slaying of King Kamsa (narrated in the *Bhagavata* Above:

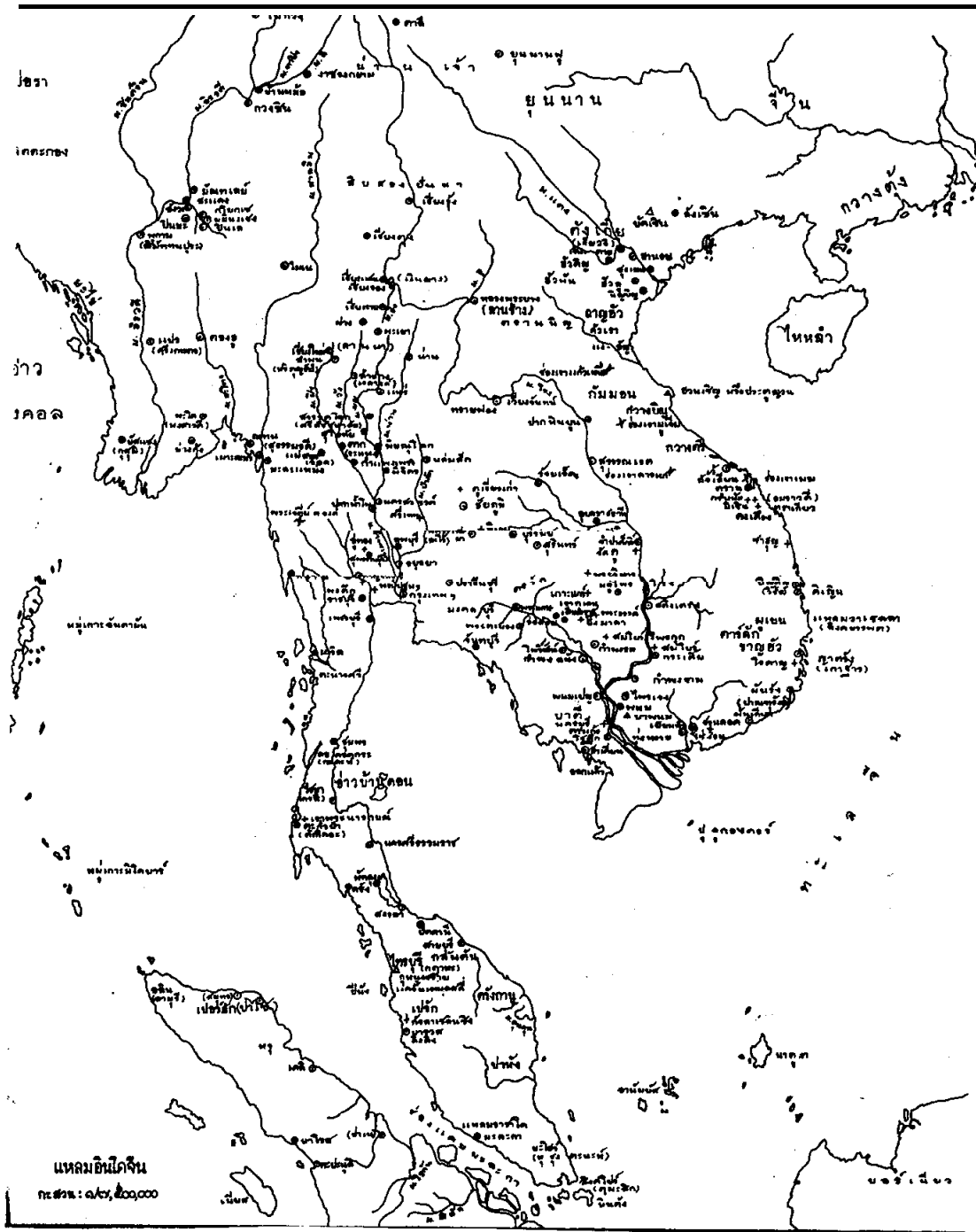
ปราสาทนครวัด

ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์

เจดีย์บรมพุทโธในภาคกลางของชวา

แผนที่แสดงอาณาจักรระยะแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้